

**A KIBERTÉR ONTOLÓGIÁJA:
LAW, FILOZÓFIA ÉS A SZELLEMI TULAJDON
TÖRTÉNETE**

David R Koepsell által
Chicago, IL: Open Court Publishing Co. 2000
139. o. \$26.95 (kemény). ISBN0-8126-9423-6

Rita F. Li, -

Sok minden kiesett, és sok pixelt töltöttek ki a viták során. a szófu szabadalmaztathatósága és szerzői jogi védelme. I vannak. Egyes jogászok és a technológusok kritizálták a forráskódok szerzői jogi védelmét, mivel az a szó szerinti másolásra összpontosít. Még ott is, ahol a szerzői jog tiltja a nem szó szerinti elemek, például a program szerkezetének vagy "megjelenésének" másolását, a kritikusok azzal érveltek, hogy ez a védelem védtelenül hagyja a program viselkedésének legkritikusabb újításait, és nem biztosítja a következők védelmét elegendő ösztönző a szófuvare-fejlesztésbe való beruházáshoz¹. A másrészt sokan ellenezték a szabadalmak egyre szélesebb körű használatát azzal az indokkal, hogy a költséges szabadalmi kutatások akadályozzák az innovációt és megakadályozzák a termékek **versenyképességéhez** szükséges fordított mérnöki tevékenységet.²

David Koepsell *A kibertér ontológiája* című könyve ambiciózus kísérlet arra, hogy megoldja ezt a tizenöt éves vitát a szellemi tulajdon megfelelő szerepéről a feltörekvő technológiákban. Koepsell filozófiaprofesszori háttérére támaszkodva azt állítja, hogy a

* J.D. 2003 (várhatóan), Harvard Law School.

1. *Lásd pl.* Dan L. Burk, *Patenting Speech*, 19 TEX. L.REV. 99 (2000); Andre\w Chin, *Computational Complexity and the Scope of Software Patents*, 39 JURIMETRICS J. 17 (1998); Donald S. Chisum, *The Future of Software Protection: An Algorithmic Approach to the Problem of Software Patentability*, 41 U.PRR. L.REV. 959 (1986); Joseph Robert Brown, Jr., Note, *Software Patent Dynamics: Software As Patentable Subject Matter*, 25 OKLA. CITY U. L. REV. 639 (2000); *lásd még* State Street Bank & Trust Co. v. Signature Fin. Group, Inc., 149 F.3d 1368 (Fed. Cir. 1998), cert. denied, 119 S. Ct. 851 (1999) (a szabadalmi oltalom kiterjesztése a szoftverekre).

2. *Lásd pl.* Dennis S. Karjala, *A Coherent Theory for Limited Copyright Protection of Computer Software and Recent Judicial Interpretations*, 66 U. CIN. L. REV. 53 (1997); Arthur R. Miller, *Copyright Protection for Computer Programs, Databases, and*

Számítógéppel generált művek: CONTU?, 106 HARV. L. REV. 977 (1993); Anthony

L. Oapes et al., *Silicon Epics and Binary Bards: Determining the Proper Scope of Copyright Protection for Computer Programs*, 34 UCLA L REV. 1493 (1987); League for Programming Freedom, *Software Patents: Is This the Future of Programming?* DR. DOBB'S JOURNAL, 1990. november, 56. szám.

a szabadalom és a szerzői jog jogi kategóriái mögött meghúzódó filozófiai feltevések tarthatatlanok. Azt állítja, hogy az olyan újonnan megjelenő technológiák, mint a szoftver és a géntechnológia, a szabadalom által védett gépek és a szerzői jog által védett írások közötti különbségtételben rejlő fogalmi ellentmondásokra világítottak rá. Koepsell azt állítja, hogy ahogy ezek a technológiák egyre fontosabbá válnak gazdaságunk számára, a zűrzavar, amely a szabadalmi és a szerzői jogi védelem alá eső termékek között áll fenn, jelentős akadályokat fog gördíteni az innováció elé. Ezért a szellemi tulajdon egységes koncepcióját támogatja, amely kiterjeszti az oltalmat "minden ember által készített, szándékosan előállított tárgyra", függetlenül azok rendeltetésétől (92. o.).

A Kibertér ontológiája című könyv első fele módszertani érvelést mutat be az ontológia (a lét tanulmányozása) jogi kérdésekre való alkalmazásáról. Mivel az ontológia a tárgyak kategorizálására és az e tárgyak közötti kapcsolatok megértésére szolgáló fogalmi keret kidolgozása összpontosít, Koepsell amellet érvel, hogy technikai felhasználhatók a jogi kategóriák érvényességének elemzésére (25-31. o.). Az ontológiai módszer első lépése a jelenlegi osztályozások mögött álló empirikus feltevések vizsgálata (amit ő "naiv" ontológiának nevez). A következő lépés a naiv ontológiában szereplő olyan kategorizációk azonosítása, amelyek logikailag ellentmondásosak vagy nem felelnek meg a mindennapi tapasztalatainknak (ezeket nevezi "helytelen" ontológiának). Az utolsó lépés egy olyan "helyes" ontológia kidolgozása, amely kiküszöböli ezeket az ellentmondásokat (33-39. o.).

Koepsell fő állítása ebben a szakaszban meglehetősen ellentmondást nem tűrő. Gondosan elkerüli az ontológiában felmerülő kényes metafizikai vitákat azzal az érveléssel, hogy a tárgyak kategorizálására vonatkozó egyetértés (az ontológia középpontja) elválasztható a tárgyak "valós" vagy "ideális" (a metafizika középpontja) alapvető természetéről szóló mélyebb nézeteltérésektől (20-27. oldal). Végül Koepsell egyszerűen arra akar kilyukadni, hogy az ontológia különbséget tesz a jogrendszerekben: a következtelen vagy önkényes kategorizálás súlyos igazságtalanságokat vagy legalábbis gazdasági hatástalanságot eredményezhet (41. o.).

A könyv második fele érdemi érvelést mutat be. Koepsell ontológiai módszerének alkalmazása a szerzői jogra és a szabadalomra. Először is végigköveti a szoftverek szellemi tulajdonjogi védelmének történetét az 1970-es évek elejétől, amikor a szoftvereket túlnyomórészt szerzői jogi védelemben részesítették, mivel a bíróságok az algoritmusokat túlságosan hasonlóknak tartották a matematikai képletekhez ahhoz, hogy szabadalmaztathatók legyenek³, egészen napjainkig, amikor a szoftverek szabadalmi

3. *Lásd pl.* Gottschalk v. Benson, 409 U.S. 63 (1972) (a decimális számokat bináris számokká alakító szoftver szabadalmaztathatósága ellen döntött, mivel az egy matematikai képlethez hasonlít).

I]

Azzal érvelve, hogy a szerzői jog és a szabadalom egymást kölcsönösen kizáró kategóriák, be azt állítja, hogy a szófuvare kettős státusza - amely a szellemi tulajdon mindkét védelmi kategóriája alá tartozik - azt jelzi, hogy a jelenlegi rendszer helytelen ontológián alapul (85-95. o.). Koepsell számára,

- szoftver nem egy új kihívás egy, a fátyolban működő jogi keretrendszerrel szemben, hanem inkább a jelenlegi rendszer feltételezéseiben meglévő hibák tünete.

Koepsell a szabadalom és a szerzői jog által védett termékek megkülönböztetésére két elfogadható alapot hoz fel, és mindkettőt elutasítja. Először is, úgy véli

a:fra1network, amelynek keretében a szerzői jog védi az esztétikai kifejezést, a szabadalom védi a :funkcionálisakat. Koepsell elutasítja ezt a kategorizálást azzal az érveléssel, hogy a :funkcionális alkotások mindig tartalmaznak valamilyen kifejező elemet, az esztétikai alkotások pedig mindig :funkcionálisak abban az értelemben, hogy

hogy az esztétikai élvezet használat (97-102. o.). Másodszor, a kifejezőeszközön alapuló megkülönböztetés gondolatát vizsgálja, vmint a szerzői jogot védő, vritingeket és a szabadalmat védő gépeket. Itt elutasítja ezt a megkülönböztetést, mivel ragaszkodik ahhoz, hogy a médiumot nem szabad összekeverni az üzenettel. Koepsell számára az adathordozó nem több, mint egy "szubsztrátum", amelyen a kifejezés terjed; ugyanez a helyzet a

az utasítások például lehetnek "hard, viredl a mikroprocesszorokba,

CD-ROM-on tárolva, RAM-ba töltve, vagy a képernyőn, forráskódban kiírva. Koepsell álláspontja egyértelmű: nem a hordozó változása kellene, hogy meghatározza a kifejezésnek nyújtott védelem szintjét (88-95. o.).

Végül Koepsell azzal zárja a cikket, hogy a helytelen a szabadalom és a szerzői jog között felosztott rendszer ontológiája. A free, vare és share, vare játékok népszerűségét esettanulmányként felhasználva azt javasolja, hogy a szellemi tulajdon védelméről teljesen mondjunk le, abban a reményben, hogy az önkéntes titoktartás elegendő előnyt biztosít az innováció jutalmazásához (108-110. o.). Alternatívaként a szerzői jog módosított változatán alapuló egységes szellemi tulajdonrendszert javasol. A cél az lenne, hogy megszüntessék a szabadalom és a szerzői jog "hamis kettősségét" azáltal, hogy minden szándékosan előállított terméknek védelmet biztosítanak, legyen az esztétikai vagy funkcionális, nyelvi vagy fizikai, írógép vagy gép (111. o.).

Az ,vbole, *A kibertér Ontológiája* érdekes, meggyőzően érvelő kritikája a jelenlegi szellemi tulajdonjogi rendszernek és az infomációs technológiák kezelésének. Koepsell az ontológia la, vra való alkalmazása rendkívül eredeti, és a könyv kiválóan mutatja be,

Így az ontológia módszertana hasznos lehet a jogi kategóriák elemzésében. A legnagyobb nehézség, v a *The Ontology of Cyberspace* (*A kibertér ontológiája*) nagyra törő volta. A szabadalom és a szerzői jog alkalmazásával kapcsolatban elég sok irodalom létezik, és Koepsell túlságosan is kiterjed a

túl kevés figyelmet fordít a terület tudósai által felvetett nyilvánvaló ellenvetésekre.

Koepsell elmulasztása, hogy nem veszi figyelembe a kiegyenlítő irodalmat, a legnyilvánvalóbb az ő... cikkében. ... azon érvek elutasítása, hogy a szoftverek a jelenlegi rendszer új kihívása. Koepsell érvelésének alapfeltevése az, hogy a szabadalom és a szerzői jog által egyaránt védett szoftverek kettős természete inkább a szellemi tulajdon jog ontológiai kategóriáival van baj, mint magával a szoftver természetével. Ebben az értelemben könyvének kritikus állítása, amelynek alig öt oldalt szentel (85-87., 129-30. o.), az az állítás, hogy "a kibertér nem valami különleges" (1. o.). A nehézséget az jelenti, hogy ha a szoftver egy különleges hibrid jelenség (azaz egyszerre írás és gép), akkor nem lehet több, mint kivétel az általánosan érvényes szabály alól, miszerint egy szellemi termék vagy írás vagy gép, de általában nem mindkettő. Szinte minden jogi kategóriában vannak határesetek; ha Koepsell azzal akar érvelni, hogy a "számítógép segített megállapítani, hogy nincsenek egyértelmű vagy érvényes különbségek a szabadalmi jog és a szerzői jog tárgyai között" (102. o.), akkor be kell mutatnia, hogy a szoftver több mint egy újabb határeset.

Koepsell számára az a probléma, hogy sok jogtudós meggyőzően érveltek amellett, hogy a szoftverek éppen azért dacolnak a szabadalom és a szerzői jog fogalmi formáival, mert egy különleges hibridet alkotnak: egy olyan gépet, amely újraírható és reprogramozható, hogy egy másik géppé alakítsa át magát. Mivel egyetlen számítógép a különböző szoftverek használatával végtelen számú módon viselkedhet, a számítógép egyesíti a gép haszonelvű funkcionalitását az írott kifejezés végtelen rugalmasságával. Ahogy Pamela Samuelson kifejti: "A tárolt utasítások különböző készleteinek végrehajtásával egy általános célú digitális számítógép különböző gépekkel "válhat". - . - A gépek írásokká válhatnak, és az írások gépekké válhatnak."⁴

Még a szellemi tulajdon jog körén túl is, a szellemi tulajdon jogok kérdését hogy a szoftver írás vagy gép-e, nehéz kérdés a jogászok és a nem jogászok számára egyaránt. A bíróságok és az Első Alkotmánymódosítással foglalkozó tudósok sokat vitatkoztak azon, hogy a forráskódot beszédként kell-e kezelni abban az értelemben, hogy a megértéshez szükséges technikai háttérrel rendelkezők számára gondolatokat fejez ki, vagy magatartásként abban az értelemben, hogy a végrehajtás valódi, tartós funkcionális következményekkel járhat.⁵ Ugyanakkor az antropológusok

4. Pamela Samuelson, *Benson Revisited: The Case Against Palen/ Protec/ Jon for*

Algorithms and Other Computer Program-Related Inventions, 39 EMORY L.J. 1025, 1128-29 (1990).

5. *Lásd* Bernstein kontra U.S. Dep't of Justice, 176 F.3d 1132 (9th Cir. 1999),

és a kibertérben zajló társadalmi interakciókat tanulmányozó szociológusok is elgondolkodtak a szofuware kettős státuszán.⁶ Az etnográfijában a

virtuális közösségek, Julian Dibbell, írites:

[A] számítógép_ . . - egy olyan elv alapján működik, amelyet kivitelezhetetlenül nehéz megkülönböztetni a mágikus szó felvilágosodás előtti elvétől: a számítógépbe beírt parancsok egyfajta beszédet jelentenek, amely nem annyira kommunikál, mint inkább *rávesz dolgokat*, közvetlenül és elkerülhetetlenül, ahogyan a ravasz meghúzása teszi. Más szóval, ezek varázsigék.⁷

Mindez nem jelenti azt, hogy Koepsellnek nincs igaza, és a tudósok sokasága, akik a szofuware-t egyedi hibrid jelenségként értelmezik - "egy gépezet, amelynek a konstrukció médiuma történetesen a szöveg", ahogyan egy kutató fogalmazott. Az igazi probléma az, hogy Koepsell a szoftvert ontológiailag nem kivételesnek tekinti, és úgy tűnik, nem,,hajlandó komolyan foglalkozni a szofuware újszerűségét övező nehéz kérdésekkel. Az, hogy nem ad megfontolt választ ezekre a kérdésekre, gyakran aláássa azt az állítását, hogy a számítógép mélyebb ellentmondásokat tárt fel a jelenlegi szellemi tulajdonjogi rendszerben. Például azt írja: ""Mint a nyelveknél, amelyek rugalmassága lehetővé teszi, hogy bármely általános gondolat kifejezésére végtelen számú kifejezésmódot alkalmazzanak, a számítógépeket is végtelen számú módon lehet programozni. Ez a rugalmasság

withdrawn, rehllg granted, 192F.3d 1308 (9th Cir. 1999); *Junger v. Daley*, 209 F.3d481 (6th Cir. 2000); *Kam v. U.S. Dep't of State*, 925 F. Supp. 1 (D.D.C. 1996); lásd még Steven E. Halpern, *Harmonizing t/le Con,-ergence of Afedium, Expression, and Functionality: A Study of the Speecli Interest in Computer Sofh,-are*, 14 HARV. J.L & TECH. (megjelenés előtt2000); YvonneC.Ocrant, *A Constitutional C/allenge to Encl)ptlon Export Regulations: Softv:are is Speechless*, 48DEPAULL. REV. S03(1998); Nonllan A. Crain, Comment, *Bernstein, Karn, and Junger: Constitutional Clzallenges to Cryptographic Regulations*, SO ALA L. REV. 869 (1999)j R. Polk \1 / ngner, Note, *The Medium is the Mistake: The Lmvo/Sofn:-arefortire First Anlendnlenl*, S1STANL. REV. 387 (1999).

6. *Lásd pl.* DONNA J. HARA\ VAY, SIMIANS, CYBORGS, AND \1 / 0 !!EN: THE REINVENTION OF NATURE (1991); SHERRY Tu RKLEI LIFE ON THE SCREEN: IDENTITY IN THEAGEOF1HE...!"" -ft.,l"" ,. (199S); Allucquere RosanneStone, JJ'i//the Real Body Please Stand Up?: *Boundary Stories about Yirtual Culture*, in CYBERSPACE: FIRST STEPS 8 1 (l\icbael Benedikt szerk., 1991).

7. JULIAN DIBBEU., AZ ÉN APRÓ ÉLETEM: CIU 1E ÉS A SZENVEDÉLY EGY VIRTUÁLIS \WORLDBAN 27

(1998) (kiemelés az eredetiben).

8. Pamela Samuelson et al., *Toward a Third Intellectual Property Paradigm: A Manifesto on the Legal Protection of Computer Programs*. 94COLur.1.L REV. 2308, 2320 (1994).

bebizonyította, hogy az atomok és a bitek, akár csak a nyelv, csak más kifejezőeszközök" (103. o.). A kritikus kérdés, amelyet Koepsell ebben a szövegben figyelmen kívül hagy, természetesen az, hogy a számítógépek egyedülállóan rugalmasak-e más gépekhez képest. Bár a játékos zongorákat és a Jacquard szövőszékeket (kézi szövőgépek, amelyek lehetővé teszik a szövők számára, hogy előre meghatározott mintákat állítsanak be) említi példaként a különböző viselkedésre képes gépekre, implicit állítása, miszerint az ilyen rugalmasság inkább a szabály, mint a kivétel a gépek között, meglehetősen kétséges marad.

Ha azzal akar érvelni, hogy minden ember által szándékosan előállított tárgyat

a szellemi tulajdon védelme szempontjából azonos módon kell kezelni, Koepsellnek arra az alapvetőbb kérdésre kell válaszolnia, hogy létezik-e valamilyen érvényes alap az írások és a gépek eltérő kezelésére - a határesetek, például a szoftverek kivételével. Koepsell itt is számos lehetséges ellenvetésbe ütközik. A megkülönböztetés egyik lehetséges indoklása az, hogy a szerzői jog és a szabadalom a szellemi termék és az alapul szolgáló ötlet közötti "egyesülés" különböző fokát tükrözi. A szerzői jogban a bíróságok feltételezték, hogy az írott művek szinte végtelen számú lehetőséget kínálnak ugyanazon alapgondolat kifejezésére.⁹ Amint arra maga Koepsell is rámutat, bár minden krimi cselekménye lényegében azonos lehet, kevés monopolveszélyt jelent, ha minden egyes szerzőnek szerzői jogi védelmet biztosítunk, mivel ugyanazt a régi jammát oly sokféleképpen lehet elmesélni és újra elmesélni. A szabadalomban ezzel szemben az ötlet és annak hasznos gépben való megvalósítása közötti összefonódás általában sokkal szorosabbnak tekinthető. Ha például egy újonnan felfedezett kémiai szintetikus anyag kifejlesztésére korlátozott számú eljárás létezik, akkor sokkal nagyobb a veszélye annak, hogy a nem szabadalmaztatható alapötlet (azaz ebben az esetben maga a kémiai anyag) felett monopóliumot szerezzenek. Mivel a gépek általában jobban kizárják az alapul szolgáló ötlet kifejlesztését, mint az írások, érdemes lenne különbséget tenni az írások és a gépek között az oltalom küszöbértékének (azaz a szerzői jog esetében minimális eredetiség, míg a szabadalom esetében újdonság, hasznosság és nem nyilvánvalóság), az oltalom időtartamának (azaz a szerző élethossza plusz hetven év a szerzői jog esetében, míg a szabadalom esetében húsz év), valamint az oltalom megszerzésének eljárásainak (azaz a szerzői jog esetében nincs, míg a szabadalom esetében részletes bejelentés benyújtása) meghatározásakor.

9. A "fúziós doktrína" értelmében a bíróságok megtagadták a szerzői jogi védelem megadását olyan esetekben, amikor a mögöttes gondolat kifejezésére csak

egy vagy korlátozott számú lehetőség van. *Lásd pl.* Apple Computer, Inc. kontra Franklin Computer Corp., 714 P.2d 1240, 1253 (3d Cir. 1983); Hoehling kontra Universal City Studios, Inc., 618 F.2d 972, 979 (2nd Cir. 1980). *Lásd általában* Jeannette Rene Busek, Comment, *Copyright Infringement: A Proposal for a Substantial Similarity for a New Standard Based on the Degree of Possible Expressive Variation*, 45 UCLA L. REV. 1777 (1998).

I]

Egy másik érv az írások és a gépek védelmének megkülönböztetése mellett az, hogy ezek különböző piacokon működnek, és másképp járulnak hozzá a társadalmi hasznossághoz. \A művészi kifejezésmódok esetében a cél általában az előállított termékek teljes mennyiségének maximalizálása. Ahogy Paul Goldstein kifejti:

A művészet módszere végül is az, hogy az egyéni szerző egyedi látásmódját nyelvben, vonalban vagy zenében tördelje. Így jobban járunk több száz különböző regénnyel, festménnyel és zeneművel, amelyek mindegyike a szerző egyéni felfogását tükrözi a valóságról, mint a valóság egyetlen látásmódjával.¹⁰

Ezzel szemben a szabadalmaztatott technológiák esetében komoly politikai okok szólnak amellett, hogy csak a lényeges technológiai fejlesztésekbe történő beruházásokat ösztönözzék; a cél a leghatékonyabb tranzisztorok kifejlesztése, nem pedig a különböző típusú tranzisztorok fejlesztésének ösztönzése pusztán a változatosság kedvéért. Goldstein ,rites: ""A társadalomnak a technológiai fejlődéshez fűződő érdeke, bár a differenciálás is szolgálja, kevesebb erőforrást kell egyetlen technológiai megoldás variációira fordítani, és többet kell az adott megoldás ellenőrizhető javítására fordítani".¹¹ Ebben az értelemben a különbségtétel a vnitings és a gépek között az esztétikai és a használati tárgyak rendeltetése közötti különbségekből fakad társadalmunkban, valamint az ilyen termékek javításának szerepében mutatkozó eltérésekből.

Nyilvánvaló, hogy nem ezek az egyetlen lehetséges okok az írások és a gépek eltérő kezelésére. \Az írások és a gépek a jogsértés üldözése során magasabb vagy alacsonyabb végrehajtási költségekkel, a piac gyorsabb vagy lassabb megtérülési rátájával, a másolás nagyobb vagy kisebb költségeivel és számtalan más piaci különbséggel szembesülhetnek. Itt sem az a lényeg, hogy Koepsell tévesen utasítja el ezeket a magyarázatokat, hanem inkább az, hogy érvelése azért szenved csorbát, mert nem foglalkozik velük.

Ez a kudarc sehol sem nyilvánul meg jobban, mint az általa javasolt megoldásban.

a szellemi tulajdon védelmének egységesített rendszere. Koepsell számtalan kérdést nyitva hagy azzal kapcsolatban, hogy egy ilyen rendszer hogyan egyeztethetné össze a szerzői jog és a szabadalom különböző céljait. \Mekövetelné-e csak a szerzői jog minimális eredetiségét, vagy a szabadalom szigorúbb újdonsági, hasznossági és nem nyilvánvaló követelményeit? \Elkülönítené-e a szerzői jog tisztességes használatra vonatkozó védekezési lehetőségeit? \A független alkotás teljes védelmet jelentene-e, mint a szerzői jogban, vagy

10. Paul Goldstein, *Infringement of CopJ-right in Computer Programs*, 41 U. PITT. L. REV. 1119, 1122-23 (1986)..

11. *Id.* at 1123.

jogsértés, mint a szabadalom? A jogsértés minden elem másolását igényli (mint a szabadalomban), vagy csak a másolás minimális szintjét (mint a szerzői jogban)? A szellemi tulajdon tulajdonosainak előzetesen be kell-e jegyeztetniük termékeiket egy hivatalnál, ahogyan azt a szabadalom megkövetelte, vagy az oltalom már a termék elkészültével megszépülne, ahogyan azt a szerzői jog lehetővé tette? A bíróság alkalmazhatja-e a szerzői jogra jellemzően korlátozott jogorvoslati lehetőségeket, mint például a kényszerengedélyezés?¹² Koepsell megoldásának homályossága megmutatja, hogy milyen mértékben hagyja figyelmen kívül a szabadalom és a szerzői jog céljai közötti jelentős különbségeket.

Valójában, ha a szoftver egy határeset az írások és a gépek közötti általánosan érvényes megkülönböztetéshez, Koepsell nehezen tudná megvédeni javaslatát a más tudósok által javasolt jelenlegi alternatívákkal szemben. Számos kommentátor javasolta a meglévő rendszer megőrzését és a szellemi tulajdonra vonatkozó *suigeneris* jogszabályok elfogadását, amelyeket az olyan speciális hibridekre szabtak, mint a számítógépes szoftverek.¹³ A kongresszus már megkezdte a hibridek célzott védelmének bevezetését olyan törvények révén, mint a félvezető chippek védelméről szóló törvény (¹⁴), amely tízéves szerzői joghoz hasonló védelmet biztosít a számítógépes chippekbe történő áramkörök maradásához használt mintákra (az úgynevezett "maszkművekre"), valamint a növényfajta-védelmi törvény (¹⁵), amely a szellemi tulajdon védelmét kiterjeszti a genetikailag módosított, ivaros szaporodásra képes növényekre. Mások olyan alternatívákat javasoltak, mint például a szoftverek szabadalmaztatható, de nem szerzői joggal védhetővé nyilvánítása, vagy fordítva.¹⁶ Megint mások pedig a szerzői jog és a szabadalom újragondolt változatait javasolták.¹⁷ Hacsak Koepsell nem tudja

12. A szabadalmi és a szerzői jog által nyújtott védelem terjedelme közötti alapvető különbségek alapos tárgyalását lásd: Maureen A. O'Rourke, *Toward a Doctrine of Fair Use in Patent*, 100 Colum. L. Rev. 1177, 1184-85 (2000).

13. Lásd általában John C. Phillips, *Sui Generis Intellectual Property Protection/1/or Computer Software*, 60 GEO. WASH. L. REV. 997 (1992); J.H. Reichman, *Toward a Third Intellectual Property Paradigm: Legal Hybrids Between the Patent and Copyright Paradigms*, 94 COLUM. L. REV. 2432 (1994); lásd még Irwin R. Gross, *A New Framework for Software Protection: Distinguishing Between Interactive and Non-Interactive Aspects of Computer Programs*, 20 RUTGERS COMPUTER & TECH. L.J. 107, 177-86 (1994); Peter S. Menell, *Tailoring Legal Protection/or Computer Software*, 39 STAN. L. REV. 1329, 1364-67, 1371 (1987).

14. 17 U.S.C. §§ 901-914 (2000). Koepsell megemlíti a Semiconductor Chip Protection Act-et (70-71. o.), de nem tárgyalja a számítógépes szoftverekre vonatkozó hasonló sui generis jogszabályok lehetőségét.

15. 7 U.S.C. §§ 2321-2582 (2000).

16. Lásd a fenti 2. és 3. megjegyzéseket.

17. Lásd pl. Pamela Samuelson, *Creating a New Kind of Intellectual Property: Applying the Lessons of the Chip Law to Computer Programs*, 10 MINN. L. REV. 471,

502-03 (1985) (az írások és gépek közötti különbségtétel felváltása mellett érvelve az eredeti szerzői művek és az ötletek nem nyilvánvaló megvalósításai közötti különbségtétellel); Chin, *Supra* note 2 (a szoftverek módosított szabadalmi védelmét javasolja); Karjala, *Supra* note 3 (a szoftverek módosított szerzői jogi védelmét javasolja).

meggyőzően érvel, hogy a szoftverek szellemi tulajdonjogának védelme során felmerülő nehézségek inkább a kivételek, mint a kivételek, az ő megoldása sokkal kevésbé lesz vonzó, mint azok az alternatívák, amelyek a szoftverek védelmét a meglévő kereteken belül próbálják megoldani.

Elgondolkodtató, hogy Koepsell nem hagy-e figyelmen kívül sok ilyen ellenvetést éppen azért, mert elemzési módszere vakon csak az ontológiára összpontosít. Mivel a szerzői jog és a szabadalom közötti különbségtétel látszólag a gépek és a „művek közötti különbségen alapul, Koepsell érvelésének nagy részét arra fordítja, hogy azt sugallja, hogy a kifejezést a kifejezés témájától függetlenül védeni kell. A megkülönböztetés azonban gyakran csak rövidítésként szolgál egy sor kapcsolódó jellemzőre. A gépek nem csak azért részesülnek szabadalmi oltalomban, mert gépek, hanem azért is, mert általában tudományos ötleteket alkalmaznak, és nagyobb veszélyt jelentenek az innovációs utak elzárására. Koepsell nem veszi észre a

- a kategorizálás mögött meghúzódó okokat, mert a kategorizálás felszínes alapját (vagyis azt, hogy egy „mű l gép vagy írás) névértéken veszi.

Természetesen Koepsellnek van egy egyszerű válasza: ha a szabadalom és a szerzői jog megkülönböztetésének valódi alapja az innováció kizárásának veszélye, akkor a jogrendszernek az ilyen veszély mértéke alapján kellene megkülönböztetnie a védelmet, nem pedig az lnachines és a „vritings közötti különbségtétel alapján. Az ezzel a válasszal szembeni ellenvetés a probléma középpontjába vág, v az ontológiai módszerrel. Bár ontológiailag **talán** helyesebb lenne az innováció kizárásának veszélye alapján megkülönböztetni az oltalmat, az ilyen kategorizálás költségei igen magasak lennének. Mivel senki - sem a bírák, sem az üzleti szakértők, sem a szellemi termékek reményteli tulajdonosai - nem tudják előre megmondani, hogy mely termékek zárják ki leginkább az innovációt, a kézenfekvő megoldás egy viszonylag világosabb megkülönböztetés megtalálása, amely a kívánt jellemzőket jól megragadja. Bár a szellemi tulajdon védelme nem feltétlenül jelent nagyobb monopóliumveszélyt, mint a „... nitings védelme, az „v írógépek megkülönböztetése viszonylag egyszerű és általában biztosítja, hogy az innováció útjai gyakrabban maradjanak nyitva. Az ontológiai korrektséget feláldozzák a „vorképes megkülönböztetések létrehozásának gyakorlati céljaiért.

Ebben az értelemben, bár Koepsellnek igaza van abban, hogy az ontológiát a jogi kategóriák megértésének eszközeként javasolja, téved, amikor ragaszkodik annak elsőbbségéhez. Míg a filozófia olyan ontológiai kategóriák kialakítására törekszik, amelyek pontosan tükrözik a körülöttünk lévő világban észlelt tárgyakat, a jog nem a pontos ontológia kedvéért, hanem a társadalmi célok

előmozdításának eszközeként kategorizál. Annak ellenére, hogy léteznek olyan nehéz hibridek, mint például a

szoftverek esetében úgy dönthetünk, hogy elégedettek vagyunk az írások és a gépek közötti jelenlegi megkülönböztetéssel, ha az többnyire eltalálja a célt. Ebben az értelemben a helyes ontológia elfogadásának költségei a jogban tiltólistások lehetnek, míg a filozófiában nem lennének azok.

Végül is *A kibertér ontológiájának* legnagyobb erőssége Koepsell bátorsága, hogy ismeretlen vizekre merészkedik. Bár számos konzulens írt már a szabadalomról, a szerzői jogról és a szoftverek szellemi tulajdonának védelméről, Koepsell az első, aki ontológiát javasol.

mint a kérdés elemzésének módszere. Sajnos, talán éppen azért, mert az ismeretlent kutatja, Koepsell elhallgatja érvelésének nehéz pontjait. Soha nem bizonyítja meggyőzően, hogy a szoftver több mint egy határeset a szabadalom és a szerzői jog közötti általánosan érvényes megkülönböztetés szempontjából; soha nem válaszol a gépek és az írások megkülönböztetése mellett szóló uralkodó érvekre; soha nem fejt ki, hogy az egységes szellemi tulajdonjogi rendszerre vonatkozó megoldása hogyan fogja összeegyeztetni a szabadalom és a szerzői jog közötti különbségeket; és ami a módszertani érvelése szempontjából a legfontosabb, egyszerűen nem veszi figyelembe azokat az ellenérveket, amelyek az ontológiai helyesség ellen szólhatnak.

Végső soron Koepsell érdemi jogi érvelésének hibái aláássák fő filozófiai projektjének - nevezetesen az ontológia módszertani jelentőségének a jogban - hitelességét. *A kibertér ontológiája* című könyv fő állítása jól hangzik: az ontológia valóban számít a jogban. De úgy tűnik, hogy kevésbé számít, mint ahogy Koepsell szeretné, hogy elhiggyük.